

[Jørgen Jørgensen (Ullerup).]

om det vil være rigtigt, at et medlem af skyldrådet vel ikke kan votere i de sager, hvori han er part, men at han, således som § 1 er formet, alligevel har lov til at deltage i forhandlingerne. Efter min opfattelse og med det kendskab, jeg har til disse ting, tror jeg, det vil være rimeligt, at skyldrådets afgørelse træffes, uden at det pågældende medlem er til stede, dog at det pågældende medlem naturligvis, forinden afgørelsen træffes, har ret og også pligt til at begrunde, hvorfor han i sin skyldkreds har indtaget det standpunkt, han har.

Jeg håber, vi i udvalget kan drøfte tingene og finde en løsning, vi kan enes om.

Aage Fogh: På mit partis vegne skal jeg anbefale forslaget til vedtagelse.

Niels Andersen: Med hensyn til de problemer, det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) fremdrog vedrørende § 1 i det foreliggende lovforslag, har jeg den opfattelse, at det eneste, der sker, er, at man fratager det pågældende medlem stemmeretten; han vil fortsat have lejlighed til at fremsætte sine synspunkter med hensyn til den foreliggende sag.

Jeg kan i øvrigt på retsforbundets vegne tilsige støtte til gennemførelse af lovforslaget.

Alfred Jensen: På den kommunistiske gruppes vegne kan jeg give tilslutning til lovforslaget.

Finansministeren (Kampmann): Jeg vil gerne takke for den almindelige tilslutning til lovforslaget. Jeg håber, det betyder, at forslaget vil få en ret let gang gennem tinget.

De to spørgsmål, der er rejst vedrørende §§ 1 og 2, kan vi tale om i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtages uden afstemning.

Holger Eriksen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtages dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ophævelse af det amtskommunale fællesskab på Bornholm.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2199, fremsættelsen i tidenden sp. 3402).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Johs. E. Larsen: Det foreliggende lovforslag kunne i og for sig give mig anledning til at foretage en gennemgang og en vurdering af det århundredgamle amtsfællesskab på Bornholm, sådan som dette har formet sig både økonomisk og repræsentativt, og til at se lidt på, hvad det er, der har ført til, at dette historiske samarbejde mellem de bornholmske landdistrikter og øens købstæder nu foreslås ophævet. Jeg skal dog afstå fra at tage disse spørgsmål op, da det ikke tjener noget formål at kulegrave hverken den gamle tid eller de førte forhandlinger på et tidspunkt, hvor fællesskabet står foran sin opløsning. Jeg vil i denne forbindelse blot bemærke, at det er trist at konstatere, at den naturlige enhed, som har bestået på Bornholm gennem så lang tid, nu skal ophæves, navnlig set på baggrund af, at der ikke består noget modsætningsforhold mellem landdistrikterne og købstæderne. Situationen kan efter min mening karakteriseres på den måde, at i spørgsmålet om et fortsat samarbejde har fornuften måttet vige for motiver, der udelukkende sigtede mod fællesskabets ophør. I det øvrige land har mange ment, at det bornholmske amtsfællesskab er en udviklet ordning og var meget vanskelig at administrere. Jeg må hertil sige, at det har vi ikke mærket noget til på Bornholm. De opgaver, der nu administreres i fællesskab, skal administreres på samme måde fremtidig, så her sker der i og for sig ingen anden ændring end den, at nye organer må sættes ind.

Da tanker, som er fremme, om en sammenslutning af mindre kommuner og et udvidet fællesskab mellem amtskommunerne og købstæderne, burde i højere grad, end tilfældet har været det, have indgået i de lokale forhandlinger om amtsfællesskabet på Bornholm. Den mulighed kan jo ikke udelukkes, at kommunallovskommissionen kommer til det resultat, at Bornholm på

[Johs. E. Larsen.]

ny må indrette sig på et fællesskab; men nu da forhandlingerne med amtsrådet er afsluttet med det resultat, at amtsfællesskabet ønskes ophævet, vil jeg gentage, hvad jeg har sagt ved en tidligere lejlighed: skal land og by skilles, så lad det ske i god forståelse. Vi skal jo fremdeles leve side om side.

Jeg kan tilsiige mit partis medvirken til lovforslagets gennemførelse. Der er enkelte spørgsmål vedrørende boopgørelsen og den fremtidige ordning af de nuværende fællesopgaver, som jeg finder vi bør se nærmere på i det udvalg, jeg agter at foreslå nedsat.

Conrad Kofoed: Det er med en vis tilfredshed, jeg ser det foreliggende lovforslag angående ophævelsen af det amtskommunale fællesskab på Bornholm. Det er en særordning, som er over 100 år gammel, og når man tager den udvikling, der er foregået, i betragtning, er det vel rimeligt, at der ikke er de samme forhold i dag som tidligere.

Allerede i 1918 kunne fællesskabet mellem landbovalgte og købstadvalgte repræsentanter i amtsrådet ophæves ved udløbet af af en 10-årig periode, og det er nu sket på behørig vis. Nu ved jeg meget vel, at der er tale om og tanker fremme om netop at foretage en ændring af landets amtskommunale inddeling med eventuelt fremtidigt fællesskab mellem amtskommune og købstæder, og sker dette, ja, så går Bornholms amt jo automatisk ind under samme betingelser, men med fællesskab må man vel også forstå — det går jeg ud fra — at der er nogenlunde lige ydelser til dette fællesskab. Det, man ønsker ved opsigelsen af det økonomiske fællesskab, er, at vi på Bornholm kommer på linje med det øvrige land, og det kan der vel ikke være noget at sige til.

Jeg ser, at den højtærede indenrigsminister i den skriftlige fremsættelse af lovforslaget erkender, at det er alles opfattelse, at den bornholmske ordning lider af klare mangler og ikke kan tænkes lagt til grund for en eventuel landsomfattende nyordning, og at den ikke kan tjene som direkte forbillede for et eventuelt fremtidigt fællesskab mellem amtsråds kredse og købstæder.

Ministeren anfører endvidere, at der har været ført forhandlinger mellem regeringen

og amtsrådet om en udsættelse af opløsningen af fællesskabet, således at opsigelsen stod ved magt, men tidspunktet for denne udsattes. Et flertal af de landbovalgte repræsentanter fastholdt den 1. april 1959. Jeg lægger derfor vægt på, at der gennem de mange forhandlinger, der har været ført i amtsrådet, er opnået enighed blandt de landbovalgte medlemmer om opsigelsen, eftersom det vel i realiteten er således, at opsigelsen pr. 5. marts 1958 var en enstemmig indstilling af samtlige landbovalgte medlemmer, uanset politisk anskuelse, og havde man fulgt denne indstilling uden at indkalde amtsrådet til forhandling med regeringen, havde der, så vidt jeg kan se, ikke været noget spørgsmål om en flertalsindstilling fra de landbovalgte. Jeg har imidlertid den opfattelse, at enigheden ophørte efter forhandlingen, og at vi nu har denne flertalsindstilling. Vi er nu nået så langt hen, at et eventuelt valg ikke kan ske inden 1. april, hvorfor vi må udsætte valget og ikke kan foretage det før muligvis enten sidst i april eller først i maj.

Vi kan tiltræde lovforslaget; men der er forskellige punkter, som også det ærede medlem hr. Johs. E. Larsen nævnte det, der skal tages stilling til, så det er muligt, at spørgsmålene kan drøftes ved en kort udvalgsbehandling.

I øvrigt forekommer det mig, at lovforslaget er udformet således, at det tilfredsstiller alle parter, og jeg kan derfor, når man tager i betragtning, at der fra første færd var en enstemmig indstilling fra de landbovalgte medlemmer og der er enighed i det samlede amtsråd om delingen af fonds og lignende, på mit partis vegne anbefale lovforslaget til velvillig behandling.

Jørgen Jørgensen (Ullerup): Må jeg begynde med at sige, at jeg har fritaget mig selv for at gennemgå § 8; det er den paragraf, der omfatter alle de ændringer, der skal foretages i den øvrige lovgivning, og når vi skal til at stemme for lovforslaget ved tredje behandling, håber jeg, at den højtærede indenrigsminister på ære og samvittighed, på tro og love uden forbehold vil sige: nu har vi fået det hele med; nu mangler der ikke noget. Det er meget nødvendigt for os, når vi skal stemme ved tredje behandling, hvad vi agter at gøre, hvis lov-

[Jørgen Jørgensen (Ullerup).]

forslaget ellers ikke bliver lavet om, at vi er fuldstændig klar over, at vi har fået det hele med, at der ikke er en eller anden paragraf i den anden lov, som skulle have været anderledes. Jeg ønsker den højtærede indenrigsminister god arbejdslyst til at gennemse disse mange forskellige love, som det drejer sig om. I øvrigt kan vi tilsige forslaget en velvillig og også en hurtig behandling — jeg forstår, at der skal ned-sættes et udvalg.

Jeg kan ikke rose mig af bornholmsk sagkundskab, det er jeg af tekniske grunde afskåret fra, men vil gerne sige, at for mig at se er det en underlig ordning, man har; et amtsråd, hvor pludselig ca. halvdelen bliver tilhørere, uden at de kan deltage i forhandlingerne. Derfor synes jeg, der kan være megen rimelighed i, at man nu laver dette om, så Bornholm får samme administrative status som andre amter i landet. Men jeg vil gerne stille det spørgsmål — det kan vi drøfte i udvalget — er det virkelig nødvendigt at holde et valg? Det koster jo dog en del penge; der kan hurtigt løbe en halv snes tusinde kroner på, hvis man tager det hele med. Er det virkelig nødvendigt? I forvejen har de 8 repræsentanter for landkommunerne jo hele ansvaret og også hele besværet med at administrere den del, som de nu vil have skilt ud, og skal der endelig efter loven være et sted mellem 9 og 15 medlemmer, kunne man så f. eks. ikke lade suppleanterne på de lister, som nu engang har fået nogen valgt, træde ind, til det normale valg skal finde sted om 3 år.

Men som sagt, vi er velvilligt indstillet over for forslaget og skal gerne medvirke til en relativ hurtig behandling af det.

Kirkegaard: Efter at kommunallovskommissionen, som også den højtærede indenrigsminister nævnte det i sin fremsættelsestale, er nedsat, er der rundt om i landet kommet gang i diskussionen om visse kommunale problemer og også om samarbejdet mellem amterne og købstæderne. Den særlige bornholmske ordning har jeg også hørt nævnt i denne forbindelse, og det finder jeg er ganske udmærket, men at dømme efter ministerens skriftlige fremsættelse og bemærkningerne til lovforslaget ser det ikke ud til, at den bornholmske

ordning, denne særlige form for samarbejde mellem amtskommunen og købstæderne, kan tjene som direkte forbillede for ændrede samarbejdsformer i landets øvrige amter. Når den bornholmske ordning formentlig ikke kan blive den endelige løsning af det spørgsmål, og når der fra Bornholm er fremsat ønske om, at de for øen gældende særlige regler ophæves, vil det radikale venstre efter omstændighederne gerne medvirke til, at dette ønske fra Bornholm opfyldes.

Gøting: De begrundelser, som den højtærede indenrigsminister har fremført for dette lovforslags fremsættelse, kan vi fra vor side acceptere. Man har haft en særordning, hvis oprindelse åbenbart taber sig i en fjern fortid. Man har søgt at modernisere og regulere, bl. a. i 1918 og i 1949, og har nu fået konstrueret en ordning, der indeholder, hvad den højtærede indenrigsminister kalder „meget indviklede enkeltheder“. Det er derfor forståeligt, at amtsrådet nu, da den sidste 10 års overenskomst udløber, har anmodet indenrigsministeriet om at medvirke til en opløsning af det fællesskab, der nu ikke længere virker, som det skal. Det havde måske været klogere at vente, til kommunallovskommissionen var blevet færdig, så man havde kunnet anvende de resultater, den kommer til, og som gerne skulle føre til en generel modernisering for hele landet; men når ordningen på Bornholm åbenbart er blevet så tungt virkende, at amtsrådets landbovalgte medlemmer end ikke har villet vente herpå, men fastholder ønsket om adskillelse pr. 1. april, kan jeg heller ikke se, at der kan ske noget ved at lægge vejen over forholdene, som de er i den øvrige del af landet i øjeblikket. Det er så meget mere rimeligt, som den nuværende bornholmske ordning lider af klare mangler og overhovedet ikke kan tænkes anvendt som mønster for den ordning, som skal blive hele landets fremtidige.

Forslaget indeholder det meget interessante, at der skal afholdes amtsrådsvalg i, om jeg så må sige, utide; men det kan måske blive en meget interessant oplevelse for mange på mange måder. Det kan undertiden være praktisk at få sine spådomme reguleret lidt. Jeg skal ikke gå længere i en-

[Gøting.]

keltheder — det egner sagen sig sådan set ikke til, det må snarere blive udvalgets opgave — men nøjes med at tilsige retsforbundets velvillige støtte ved det kommende udvalgsarbejde.

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Jeg takker for tilslutningen. Jeg mener også, det kan være rigtigt at give lovforslaget en kort udvalgsbehandling, idet der selvfølgelig kan dukke enkelte spørgsmål op, som man kunne ønske at få besvaret. Ellers er der jo ikke i øjeblikket rejst noget spørgsmål.

Det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) ville have mig til at forsikre, når forslaget kommer til tredje behandling, at der er taget hensyn til alle de forhold, der kan være at tage hensyn til, og nævnte særlig § 8. Hvad dette angår, må jeg sige, at jeg stoler på vore flinke embedsmænd. Man har jo i ministeriet undersøgt de forskellige love, hvor der er tale om fællesskab, eller hvor Bornholm danner en undtagelse i forhold til de øvrige amter i landet. Dernæst har man rådført sig med amtmanden og amtsrådet på Bornholm, der jo ved, hvilke sager der er behandlet gennem årene, og som er klar over, hvor de særlige forhold er berørt i de forskellige love. Dermed har man en vis garanti for, at alle forhold er taget i betragtning.

Så spurgte det ærede medlem, om det nu også var nødvendigt med et valg. Nødvendigt er det naturligvis ikke. De 8 medlemmer kunne jo nok styre landkommunerne på Bornholm i de 3 år, der er tilbage, men jeg tror dog, det andet vil være mest tilfredsstillende. Havde vi været længere henne i perioden, havde det måske ikke været så påkrævet. Jeg tror, at alle parter vil være mest tilfredse med at få det omtalte valg.

Johs. E. Larsen: Flere af de ærede ordførere har givet udtryk for, at den bornholmske ordning vedrørende fællesskabet led af klare mangler. Der er dog ingen,

der har givet nærmere udtryk for, hvori disse mangler bestod og hvad der var at rette i så henseende.

Det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) sagde, at han ikke kunne udtale sig med sagkundskab vedrørende amtsfællesskabet på Bornholm. Jeg skal aldeles ikke modsige det ærede medlem på dette punkt, men blot sige vedrørende det, han fremdrog om, at det måtte være trist for de købstadvalgte medlemmer at sidde uvirksomme under amtsrådets møder, da de jo ikke kunne deltage i behandlingen af de sager, der stod på dagsordenen, at behandlingen af de forskellige spørgsmål i høj grad foregår som udvalgsarbejde, og man er i Bornholms amtsråd i stand til at færdigbehandle amtsrådets dagsorden i løbet af en time, så det er nu ikke noget større uvirksomheds-pres, man pålægger de købstadvalgte repræsentanter i så henseende.

Det ærede medlem fandt også, at det ikke var nødvendigt at afholde valg; men når man i øvrigt fastholder alle de gældende lovbestemmelser vedrørende amtsfællesskabet, må det også være på sin plads at fastholde de bestemmelser, der gælder vedrørende repræsentation i amtsrådene. Der bliver nu 8 landbovalgte medlemmer tilbage, men man må ganske givet have et ulige antal fremover, for at amtsrådet skal kunne virke, og jeg kan ikke indse, at det kan være lovmedholdeligt uden videre at indkalde nye medlemmer af suppleantlisten for at få amtsrådets medlemstal op på 11, således som det vistnok er meningen.

Det ærede medlem hr. Conrad Kofoed gav udtryk for, at skulle der blive tale om, at man på Bornholm kom til at stå over for det spørgsmål, at der på ny skulle indføres et amtsfællesskab eller et fællesskab mellem landkommunerne og købstæderne, skulle det ske på lige vilkår.

Jeg synes egentlig talt, at der heri lå en slags tilkendegivelse af, at den nuværende ordning ikke medfører lige vilkår for begge parter, hvilket giver et helt forkert

[Johs. E. Larsen.]

billede af de virkelige forhold. Udgifterne til de fælles opgaver inden for det bornholmske amtsfællesskab fordeles på grundlag af folketallet eller — hvad angår sygehushællelskabet — på grundlag af de sygedage, hver af parterne har. En anden ting er, at udskrivningsgrundlaget på landet er et andet end i købstæderne; men det har jo i og for sig ikke noget med den foreliggende sag at gøre; det er et spørgsmål, som må tages op i helt anden forbindelse.

Jeg sagde før, at der ikke bestod noget modsætningsforhold mellem land og by i amtsrådet. Jeg kan dertil føje, at der naturligvis af og til forekommer politiske brydninger i opfattelsen af enkelte spørgsmål. Men man må nok spørge: hvor var folkestyret henne, hvis sådanne brydninger ikke skulle have lov til at komme til udtryk?

Conrad Koføed: Jeg skal ikke trække forhandlingen ud; men det ærede medlem hr. Johs. E. Larsen udtalte, at flere ordførere havde sagt, at ordningen på Bornholm led af klare mangler. Det må være en bemærkning til ministeren, eftersom det er i fremsættelsestalen, det er anført.

Endvidere bemærkede det ærede medlem, at jeg havde sagt, at hvis der skulle være en ordning mellem landet og købstæderne, måtte ydelserne være på lige vilkår. Det kan jeg heller ikke tænke mig at det ærede medlem hr. Johs. E. Larsen kan have noget imod, det er dog konsekvent; det kan kun være rigtigt, at man indrømmer, at det bør ske på lige vilkår; det holder jeg stadig fast ved.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Johs. E. Larsen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Rosing har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for Grønland at stille følgende spørgsmål:

„Finder ministeren det sundhedsmæssigt forsvarligt stadig at udsætte etableringen af vandforsyningsanlægget „Sydprøven“ ved Nanortalik?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 12. marts, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ophævelse af det amtskommunale fællesskab på Bornholm.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til normeringslov for finansåret 1959-60.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov nr. 154 af 7. juni 1958 om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om pensioner, der er fastsat i henhold til de før 1. april 1958 gældende lønnings- og pensionslove.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om statstilskud til private gymnasieskoler og til private realskoler i København, Frederiksberg og Gentofte.

[Formanden.]8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler uden for København, Frederiksberg og Gentofte.

9) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om husholdningsskoler og husholdningsseminarier m. m.

10) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i indkvarteringsloven.

11) *Første behandling af:*

Forslag til lov om psykiatriske hospitaler og afdelinger.

Mødet hævet kl. 147.

70. møde.

Torsdag den 12. marts kl. 13.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om udvandring har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

I skrivelse af 10. d. m. anmoder udenrigsministeren om, at der af folketinget må blive foretaget valg af Danmarks repræsentanter og stedfortrædere i Det europæiske Råds rådgivende forsamling til forsamlingens 11. ordinære samling, der vil blive åbnet den 20. april 1959. Der skal vælges 5 repræsentanter og 5 stedfortrædere.

Det er meddelt mig, at *Per Hækkerup* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om statstilskud til private

eksamensberettigede realskoler uden for København, Frederiksberg og Gentofte og forslag til lov om ændring af lov om stats-tilskud til anerkendte private seminarier. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Per Hækkerup* har vedkommende gruppe udpeget *Astrid Skjoldbo*, som herefter er valgt.

Det er meddelt mig, at *Reedtz-Thott* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos bier og om foranstaltninger til biavlens fremme. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Reedtz-Thott* har vedkommende gruppe udpeget *H. C. Toft*, som herefter er valgt.

Jeg skal foreløbig forbigå de to første sager på dagsordenen.

Man gik derefter til:

Anden behandling af forslag til normeringslov for finansåret 1959-60.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2947, lønningsudvalgets betænkning i tillæg B. sp. 737).

Der var stillet 14 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov nr. 154 af 7. juni 1958 om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

(Første behandling findes i tidenden sp. 3197, lønningsudvalgets betænkning i tillæg B. sp. 737).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.